

"Birisi altmış defa daha geniş bir daire içinde saniyeleri, diğeri yine altmış defa daha geniş bir dairede sâliseleri, ve hâkezâ râbiaları, hâmiseleri, sâdise, sâbia, sâmine, tâsia, tâ âşireleri sayacak gayet muntazam, azîm bir dairede birer ibre" İzah?

"Saniye, dakikanın altmışta biri; salise saniyeninin altmışta biri..."

Bu bir temsildir; bu temsil ilmen de, bilimsel olarak da şu anda zaten uygulanıyor. Mesela iki kişi aynı anda Diyarbakır'dan İstanbul'a gelmek üzere yola çıkıyor olsun. Biri taksiyle, diğeri uçakla. Taksiyle gelen daha Şanlıurfa'ya varmadan, uçakla yola çıkan İstanbul'a varmış olacaktır. Bunlardan birini **saatin ibresine** bindirmiş olsak (yani **taksiye**) diğeri de **saniyenin ibresine** (yani **uçığa**) bindirmiş olalım. O zaman ikincisi bırakın İstanbul'u, belki kâinatın etrafında tur atar. İşte bu iki şahıs zaman itibarıyla aynı zamanı kullanmışlar ama, gittikleri mesafe ve gördükleri şeyler noktasından çok farklı manzaralarla karşılaşmışlardır.

Bu hikmet saçan cümlede çoklarının sorduğu bir sorunun da cevabını bulmuş oluyoruz:

"Cenâb-ı Hak mekândan münezzehtir olduğuna göre, O'nunla görüşmek için böyle uzun bir yolculuğun gereği var mı?"

Demek ki, Mirac'da esas olan, Hz. Peygamber'in (a.s.m.) manevî terakkisidir. Bununla ilgili olarak bir misâl verelim:

Allah Resulü (a.s.m.) yerde iken de Allah'ı "**Semavat ve arzın Rabbi**" olarak biliyordu. Ama, güneşle dünya arasındaki yüz elli milyon kilometreye yakın mesafeyi ışığın yaklaşık sekiz dakikada aldığı göz önünde bulundurularak, henüz ışığı dünyamıza ulaşmamış yıldızlar bulunduğunu düşünürsek, sema âleminin ne kadar geniş olduğunu hayal âlemimizde bir derece canlandırabiliriz. Allah Resulü bu muhteşem âlemi bütün tabakalarıyla geçtikten sonra Allah'ın semavat ve arzın Rabbi olduğuna dair imanında akıl almaz derecede bir inkişaf olduğu muhakkaktır. Sema âlemine, kürsiyi, arşı, cennet ve cehennemi eklediğimizde bu yüksek makamlarda ve bu sonsuz menzillerde seyahat eden bir zatın kazandığı marifetin ne kadar ileri bir noktaya vardığını hayal etmemiz bile mümkün değildir.

Demek oluyor ki, Cenâb-ı Hak, o en sevgili kulunu rüyetine mazhar kılmakla

şereflendirmek dilediğinde, onu böyle bir terakki ve tekâmül yolculuğuna çıkardı. Burada Cenâb-ı Hakk'ı bir makamda görmek söz konusu değil, bütün mekânları ve makamları geride bırakan ulvî bir mertebede O'nunla görüşmek söz konusu.

İşte miracın hakikati, bu terakkinin ve bu tekâmülün gerçekleşmesidir.